

ԿԱՐՈ ԺԱՄԽԱՐՅԱՆ

ԿՐԹԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԸ ԵՎ
ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
ՍԻՐԻԱՅԻ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ 1920-1930-ԱԿԱՆ ԹԹ.

ԵՐԵՎԱՆ 2019

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԿԱՐՈ ԱՂՎԱՆԻ ԺԱՄԽԱՐՅԱՆ

ԿՐԹԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԸ ԵՎ
ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
ՍԻՐԻԱՅԻ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ 1920-1930-ԱԿԱՆ ԹԹ.

ԵՐԵՎԱՆ 2019

ՀՏԴ 93/94
ԳՄԴ 63.3
Ժ 210

Հրատարակվում է ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ:

Հրատարակության պատրաստեց Էթերի Մամուլյանը

խմբագիր՝ պ. գ. թ., դոցենտ Է. Գ. Գևորգյան
գրախոս՝ պ. գ. թ. Ա. Ա. Ֆիշենկճյան

Ժամխարյան Կ. Ա.

Ժ 210 Կրթամշակութային կյանքը և հայապահպանության խնդիրները Սիրիայի և
Լիբանանի հայկական համայնքներում 1920-1930-ական թթ.: Կ. Ժամխարյան.- Եր: ԱՀԱ
Պոլիգրաֆ հրատարակչություն, 2019, 180 էջ:

Աշխատությունը նվիրված է 1920-1930-ական թվականներին Սիրիայի և
Լիբանանի հայկական համայնքների ձևավորմանը, հայապահպան առաքե-
լության կազմակերպմանը, համայնքների որբանոցներին, կրթական հաստա-
տություններին, թատերական, գրական կյանքին, պարբերական մամուլին:
Նշված խնդիրներն ուսումնասիրված են արխիվային փաստաթղթերի,
հուշագրությունների, ժամանակի մամուլի և գիտական գրականության
համակողմանի օգտագործմամբ:

Գիրքը հասցեագրված է պատմաբաններին, բանասերներին, արվեստա-
բաններին, հայկական Սփյուռքի պատմությամբ հետաքրքրվող լայն հան-
րությանը:

Գրքի շապիկին Հալեպի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին է (1936 թ.):

ՀՏԴ 93/94
ԳՄԴ 63.3

ISBN 978-9939-853-32-1

© «ԱՀԱ Պոլիգրաֆ» հրատարակչություն, 2019

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	3
--------------------	---

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ.

ՍԻՐԻԱՅԻ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿՈՐՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ ԵՎ ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ	17
1.1. Հայկական համայնքների ձևավորման պատմությունից	17
1.2. Հայապահպան առաքելության կազմակերպումը	34
1.3. Որբանոցներ նպաստը կրթական գործի կազմակերպմանը	43

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԻՐԻԱՅՈՒՄ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆՈՒՄ	63
2.1. Կրթական գործի կազմակերպումը Սիրիայի և Լիբանանի հայկական համայնքներում	63
2.2 Կրթական հաստատությունները Սիրիայում	77
2.3. Կրթական հաստատությունները Լիբանանում	108
2.4. Կիրականությամբ դպրոցները Սիրիայում և Լիբանանում	125

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ.

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԸ	131
3.1. Թատերական կյանքը	131
3.2 Գրական կյանքը	138
3.3 Պարբերական մամուլը	143

Վերջաբան	153
Օգտագործված աղբյուրների և գրականության ցանկ	159
SUMMARY	175
РЕЗЮМЕ	177

ԿԱՐՈ ԱՂՎԱՆԻ ԺԱՄԽԱՐՅԱՆ

Կրթամշակութային կյանքը և հայապահպանության խնդիրները
Սիրիայի և Լիբանանի հայկական
համայնքներում 1920-1930-ական թթ.

KARO AGHVAN ZHAMKHARYAN

Educational and cultural life and Armenian identity preservation
issues in Syria and Lebanon in 1920-1930s

КАРО АГВАНОВИЧ ЖАМХАРЯН

Культурно-образовательная жизнь и задачи
армяносохранения в армянских общинах
Сирии и Ливана в 1920-30 гг.

Տպագրվել է «ԱՅԱ Պոլիգրաֆ» տպագրատանը
Տպաքանակը՝ 150 օրինակ